

Nye utfordringer er Diakonforbundet med?

«Kirken og de psykisk utviklingshemmede» var temaet for dagskonferansen som **PSYKOSOSIAL REHABILITERING – NORGE** arrangerte i Misjonsaulaen i vår.

I hele Diakonforbundets historie har omsorg for psykisk utviklingshemmede stått sentralt. Nå er det åpenbart at nye omsorgsfilosofier og former trenger seg frem. De etablerer seg med eller uten kirkens medvirkning.

Det er en utfordring for Diakonforbundet å være med på dette utviklingsarbeid både for å opprettholde sine beste tradisjoner, og for at medlemmene skal kunne utføre sin funksjon i kirken. **DIATAHS, Diakonforbundet og Kirkerådet** var medinnbydere. Konferansen ble ledet av **Kjell-Henrik Henriksen fra PRSN.**

Forsker Tellef Raustøl, som var en vesentlig initiativtaker til konferansen, trakk opp utviklingslinjene for helse- og sosialtjenesten i løpet av de siste tiår. Han var spesielt opptatt av at nye omsorgsfunksjoner hadde utviklet seg, og at dette hadde påvirket sterkt tiltak som privat hjelpevirksomhet. Han skisserte også en del modeller hvor kirkelig innsats ble plassert og beskrevet. Raustøls oppsummering var ikke udelt positiv i synet på kirkens muligheter for å påvirke vesentlige forandringer i omsorgsvirksomheten. Det er skjedd en betydelig frontavkortning i forhold til kirken tidligere engasjement. Et problem er at Kirken ikke har noe kompetansesenter for slik virksomhet. Et symptom på dette er at kirkens utdannelseinstitusjoner og diakoniinstitusjoner glimrer

Av **Kjell-Henrik Henriksen**

med sitt fravær på en konferanse som dette.

Amanuensis Rosmarie Kohn hadde som emne «Levende menigheter – med eller uten psykisk utviklingshemmede?» Hun tok utgangspunkt i rangeringen av mennesker etter kriterier som produksjonsevne. Hvis denne rangering også brukes i kirken, vil psykisk utviklingshemmede falle utenom. De er jo ikke produktive i en snever forstand av ordet. Dermed faller de også utenom «det gode selskap». De har også et lyte. Det gjør at de faller utenfor menigheter som bevisst eller ubevisst selekterer på slikt grunnlag. I menigheten er man fordi **man er**, og ikke fordi **man er noe**, var hennes konklusjon. Det medfører at

psykisk utviklingshemmede utgjør en naturlig del av menigheten, og at et forsøk på å holde dem ute er et angrep mot Kirkens og menighetens egenart.

Generalsekretær **Kjell**

Lorentzen fra Norsk Forbund for Psykisk utviklingshemmede (NFPU) hadde en positiv undring til at dette tema ble satt på dagsordenen. Han viste til at kirken både hadde positive og negative holdninger til psykisk utviklingshemmede. Han mente at utviklingsarbeid hadde møtt på motstand fra grupper innen kirken, mens eksempelvis Frelsesarmeen var et sted hvor musikken sjelden gikk i moll, og hvor mange psykisk utviklingshemmede følte seg hjemme.

Hans apell og hilsen var at kirken og menighetene så gjerne måtte engasjere seg for og med psykisk utviklingshemmede. Men det måtte gjøres på de psykisk utviklingshemmedes premisser rent pedagogisk og sosialt. Han uttrykte ønske om at menighetene også måtte støtte de krefter som arbeider for at psykisk utviklingshemmede kan delta på alle plan og områder i samfunnslivet.

Sosialsjef Kjell G. Staalesen fra Kongsberg kommune vurderte menighetens muligheter som kommunal samarbeidspartner. Han tok først for seg overgangsfasen fra nå av og inntil 1991 når kommunene skal overta omsorgsansvar for psykisk utviklingshemmede. Denne perioden kan bli en katastrofe, mente han. Grunnen er at fylkes-

KIRKEN OG DE PSYKISK UTVIKLINGSHEMMEDE

kommunene vil vente på at kommunene skal overta, og kommunene vil ikke overta før de må. Dermed blir det stagnasjon.

Han var heller ikke særlig optimistisk med hensyn til hva kommunene og menighetene kunne bidra med sammen. Han så gjerne det ønskelige i, men ikke nevneverdige muligheter for å få frivillig arbeid fra menighetene. Heller ikke trodde han at menighetene vil makte å gi sjelesorg og åndelig veiledning til dem som står i arbeide med psykisk utviklingshemmede og til de psykisk utviklingshemmede selv.

Nye oppgaver er like vanskelig å etablere i kirkebyråkratiet som i andre byråkratier.

Han uttrykte ønske om at menighetene kunne være noe for psykisk utviklingshemmede i kommunen, men dette forutsetter en bevisst og ansvarliggjøring fra menighetens side.

I den avsluttende panel-samtale deltok **Maja Osberg** fra Kirkerådet, direktør **Nils Fr. Wisløff** fra Kommunenes Sentralforbund og **Sølvi Dahle** fra Diakonforbundet.

Maja Osberg sluttet seg til Rosmarie Køhns synspunkter om at kirken og menighetene skulle være for alle mennesker, men at det var vanskelig å endre på tradisjoner og misforhold. Kirkens ressurser til forandringsarbeid var meget begrensede. Hun vurderte en rekke muligheter og samarbeidspartnere for å

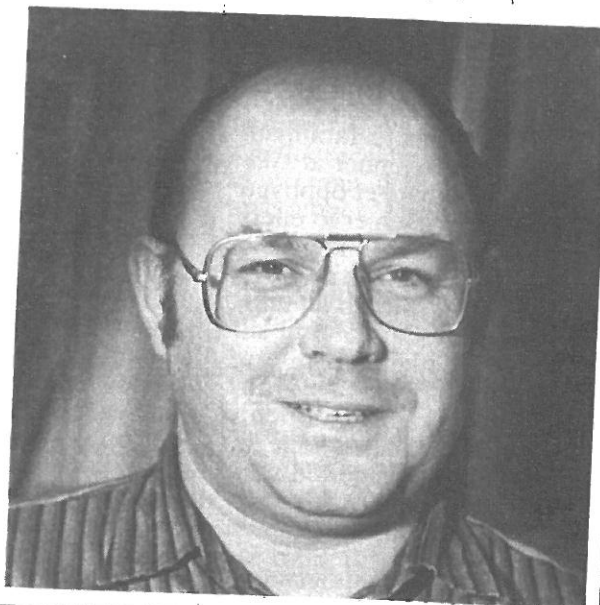
komme på offensiven med dette arbeidet, noe hun åpenbart brant for.

Nilse Fr. Wisløff pekte på at aktørene i samfunnsutviklingen var dem som kom på banen ved egen hjelp. Kirken og menighetene kunne ikke regne med at noen ville etterspørre deres ekspertise, enn tiltro at en slik ekspertise fantes. Aktørene måtte melde seg, og i en del tilfelle kjempe for å få sine synspunkter og tjenester akseptert.

Sølvi Dahle viste til konkrete erfaringer hun hadde fra arbeid med psykisk utviklingshemmede i kommuner og menigheter. Hun har arbeidet for Lillebo informasjons-senter. Hennes klare og oppmuntrende konklusjon var at arbeidet med psykisk utviklingshemmede med basis i menigheter og lokalmiljø har store muligheter og er en gigantisk diakonal utfordring.

Konferansen samlet omlag 60 deltakere fra hele landet og fra mange menigheter. Det var bred enighet om at menigheten idag ikke har noen spesiell kompetanse til å ta seg av psykisk utviklingshemmede, og at menighetene på dette område var værre stillet enn i sitt arbeid og omgang med andre grupper i samfunnet. Psykisk utviklingshemmede er blitt glemt på institusjoner så lenge at de er blitt glemt, var et utsagn. Det trenges kompetanse, strategi, arbeidsmodeller og arbeidsformer, i tillegg til ressurser og energi.

Det var samstemmighet om at denne konferansen bare var en begynnelse på et viktig arbeid, og at arbeidet hadde perspektiver over seg til ikke bare å skape menigheter også for psykisk utviklingshemmede, men menigheter som mer er i samsvar med sine dypeste intensjoner.

Diakon Kjell Henrik Henriksen er sentral i arbeidet for psykisk utviklingshemmede i Norge og internasjonalt.